

Thawngtha by Rev. Abraham Thawng Kung (June 03, 2007)

Nan nih cu vaw lei ceunak nan si

Kan Pathian dawtnak thawngin atu chun ah CIM pulpit ah Pathian thawngttha i hrawm khawhnak caan ttha kan hmuh caah lawmh awk ngaingai a si. Caan tha a kan petu Pathian min cu thangthat ko usih!

Cathiang kan rel ta lai:

"Vawleicung mi vialte hna, Bawipa cu thangthat ko u, a sunparnak le a thawnnak kha thangthat u" (Salm 96:7).

Thlacam ta u sih! Sertu kan Pathian, nun damnak na kan pek pinah na thawngttha i hrawm khawhnak caan tha na kan pek caah kan i lawm. CIM pulpit ah na thawngtha a karh khawh nakhnga, kan bawm zungzal ko tiah Jesuh min in thla kan cam. Amen

Nihin thawngtha a kan chimtu ding Rev. Abraham Thawng Kung a si i, atu cu amah kan sawm colh ko lai: Title: “Nan nih cu vaw lei ceunak nan si”

Theme: Kri cu kan (culture) miphun nun dan phung le lam ah a langh ding asi.
Scripture: Matt 5:14-16

Ni thaizing cu pumpak thlarau khamhnak (personal/individual salvation) kong chim loin political sermon or contextualization sermon kong chim ka duh. Cuti ka ti tikah thlarau lei asi lomi, political le social work kong ka chim lai ti duhnak asi lo. Pathian pennak kan chungah a um ah cun, ti hraikhat pek hmanh hi, social work menmen asi lo i, thlarau thil (spiritual thing) asi. Pathian pennak, kan chungah a um cang ahcun, or Christ thlarau a um cang ahcun, vawlei chaw asi mi phaisa hmanh hi, thlarau thil tha asi kho. Cucaah, ni thaizing ka chim hngami sermon cu, social work, le secular politic kong a si lo i, spiritual sermon, pumpak in miphun ca-ah, thlarau lei sermon asi ti nan rak thleidan thiam ka duh.

Pathian cu ceunak asi caah vawlei ceunak si cu mizapi nih kan duh dih. Kan i timhmi le saduhtthah zong asi. Ceunak cu sei khuh ding asi lo i, langhter ding, hmuh khawh a si a hau tiah Jesuh nih a kan challenge. Kan CHIN miphun nih thawngtha kan rak charnak hi asau ko cang. Centennial tiang zong kan rak tuah cang na-in, kan phung le kan lam kan nundan(culture) ah Jesuh a langhter kho lo bik miphun kan si.

A ngaite Jesus cu, miphun hna i an phung le an lam hrawktu ding in a ra lo. Kan phung le kan lam tu hman in Jesus nih PA Pathian sungparnak langhter a duh. Nawlbia nih “Jehovah Pathian kha na thinlung, na thlarau, na thazang dihlak in daw..Mt 22:37_38’’ a ti. Cucaah, Jehovah kan Pathian cu kan thinlung dih ek lakin kan dawt kan ti ahcun, kan pu pa ro vuihmi phung le lam in, Pathian cu upat kan pek ding asi.

Miphun dang phung le lam(culture) longlong te i copy in, Pathian upat le biak ding a si lo. Ka ti duhnak cu, miphun dang culture kha i copy hrimhrim lo ding ka ti duhnak a si lo. Kan Chin miphun nih pupa ro kan ngeihmi culture a tha mi pawl hi, kan hman ve ding a si; kan zuat (preserve) ding a si ka tinak asi. Kan Chin krifa i a than daan ka zoh tikah, kan zumhnak le kan practice mi a dang zungzal. Kan zumhmi hi kan nun ah a hmang lo(apply) bikmi miphun kan si tiah ka ruah.

A hleice in Haka le Thantlang krifa hi kan zumhnak nih, kan nun a uk taktak lo. A leng lei thil a simi khuaruahnak le pomdan nih kan nunnak a uk deuh. Cucaah nihin kan nundan, kan khuaruah dan, kan culture a sersiam tu hi Krih gospel nakin Buddhist culture kan theihmi le hmuhmi nih a sersiam mi nun le culture deuh a si cang. Kan ei mi rawl cu krih gospel a si i, a thei thlaimi cu Buddhist culture asi.

Zeitindah a si khoh hi keimah zong ka khuaruah a har ko. A phi cu kan ei kan rak ti mi hi kan rak ei taktak lo. Rawl dang kan rak ei deuh caah a rak si. Nihin ni ah, kan miphun sinah Chin pupa culture zong a um ti lo. Pakhat le pakhat karlak ah Chin khuaruahdan zong a um ti lo.

Vawleicung miphun hna i an culture le practice hi an Pathian le khuazing zumhnak (religious belief) in a chuakmi longte an si. Communist hmanh hi zumhnak pakhat a si ve. Kawl i an nunzia culture hi Buddha zumhnak in a chuakmi asi. Arab culture zong Islam zumhnak in a chuakmi asi. Hindu zumhnak nih hindu culture a hrin ve. Mizo Chin pawl cu kan unau hna lakah an phung le an lam culture ah krifa phung hi an

ser cang ti a lang deuh..[an pumpak nun ah cun ka ti duhnak a si lo.] Chin culture cu animism ti mi sertu Pathian a si lomi thlarau hna {khuachia le khua hrum} biaknak phung in a hram a rak thok. Cun; gospel nih a kan phak tikah krifa cawnpiaknak nih a vun sersiammi culture ah a vun i cang. Cun socialist a cozah a kai tikah, kawl culture nih a vun kan pen i, kan khuaruah, kan khuasakdan le kan hoikomh dan tiangin kawl kan lo cang.

Kan rawl ei dan le chuan dan tiang a thleng cang.(kawl huatnak kong ka chim lo. Ka ruat sual hlah u. Krih cu minung hoi

huatu a si lo). Cu bu in, kan mipfun nih krifa ka si, krih zumtu kan si, Krih phung zultu kan si kan i ti rih. A ngaite cu, kan zumhmi phung a dang, Kan practice phung a dang. Kri phung kan zumh ahcun, Buddhist culture phung nih a kan sersiam ding asi lo. Bible rel riangmang i, Buddha muihmel va ken cu, a ningcang lomi asi.

Chin evangelist pawl capo ah an hman theumi &Na fapate cu nangmah an lawh ttung lo. Na innpa tlangval michuak thiam (kawipa/kalapa) a va lo ve ee&ti he khan a lo ka ti. Bible ca nih a chimmi Pathian zumtu kan si ahcun, Christ cu kan phung le lam hrawktu asi lo, a vun sersiam tu le dawh ter tu Boi pa tu asi na theih ko lai.

Jesuh zong Judah mipfun chungah hrinmi asi ca-ah, Judah phung a zulhna a tampi. Bianabia ah an ke a ttawlpak ve hna (Jhn13:1_5). Cana khua ah nupi thit-umnak tha a va pek ve (Jhn 2:1_4) etc..Asinain a can ahcun, sabbath buar bantuk, le phunglam hrawk bantukin a nung (Mtt 12:1_8). Cucaah pharisees le sadducees an cawnpiaktu pawl nih an civilization a hrawktu ah an rak ruah.

Asinain Jesuh a nun nih a langthermi cu, Pathian zia le za he a kalh lo pohpoh ahcun, culture hi a doh lo i, a kalhmi asi belte ahcun, Pathian phung tu a zulh. Cu cu Jesus nih sabbath bawi ka si a tinak ah hin a fiangbik ko ka ti (see Mtt 12:1_8). Mifim theologian pawl nih &Christ is above all cultures& an timi, Christ cu kan phung le lam cungah a um a si an timi hi kan pom khoh ve a hau.

Krih phung nakin kan culture kha a biapi deuh kan chiah belte ah ttih a nung. Kan culture tu kha krih caah kan hman thiam a hau. Vawlei cung ah over contextualization tuah sual hi tih a nung ngai ve.

Evangelical theologian acheu nih cun, mipfun kip hi Pathian muihmel in sermi kan si ca-ah, sualnak ruangah Pathian lawhna cu rak rawk hmanh sehla, a zapite a rawk dih lo. Zeimawzat Pathian lawhna te a tang rih i, cu a tangmi lawhna nih cun a tha mi le a dawhmi (beautiful and unique culture) a chuahter i, cucaah unique culture kan ngeih cio ve nak asi an ti.

Kan Chin laimi zong nih a dawh le a thami culture kan pupa nih an rak kan rohtak mi kan ngei len ko. Spiritual (biaknak) lei ah siseh, moral le ethic lei ah siseh, kan rak niam lo. Hrilhfiah loin a toi zong ka chim ahcun, hospitality lei (khuatlung dawtnak lei) ah vawlei cungah a sangbik kan si. Reconciliation (rem nak tuah) lei ah thisen luanhna tiangin rem a duhmi, peknak le cheuhnak lei ah, innpa chakthlang tiang sa va zamh a hmanmi le sa va kah tik i saphawt hmanh ah kum upa pawl kha (elder first) a timi, to serve other (mi bowmhnak) lei ah Inn le lo sak ah mah longin a sa lo mipfun, thit-umnak lei zong ah awlte in mak khohnak phung kan ngei lo (human&s dignity & value) zong a upatmi kan sinak zong, mithi kan vui dan le kan puai tuahpiaknak nih a langhter ko.

Family value (chung khar) a ngeimi kan si caah fale nih nu le pa zohkhenh than ding phung zong kan ngei. Kan ngakchiat lioah kan theih ton mi cu, anih le nih cu, cuka ah aum i, cu rian a tuan i, a rum ngai cang ti an chim tikah, a nu le pa tah zeitluk dah a zohkhenh hna? tiah biahalnak a um chih lengmang. A nu le pa cu a zoh lem hna lo an ti ahcun, cu pa cu, a success mipa ah ruah asi ti lo. Mi thalo rum phun ah tuakchih asi ko.

Chim ding tampi theological lei zong ah a um len nain cauk tial a si lo ca-ah ka chim lem lai lo. Kan chim duhmi cu, Bible ca he a kalh lomi, phung le lam (beautiful & unique culture)kan ngei len ko. Hi hna hi kan zuat (preserve) hna ding asi kan ti duhnak asi. Angaite Pathian phung le lam hna hi Pathian i a zia le zaa (characteristics) cungah a hram bunh in a chuakmi an si.

Cu cah, Pathian zia le za standard cu thlen khoh a rak si lo bantukin Bible zong thlen khoh a si lonak asi. Pathian cu lih le nal zong a pom pah ti na zumh ahcun, lih le nal cu na nun ah a lang peng ko lai. Pathian cu mi thleidannak zia le zaa a ngei ti i na hmuh ahcun, mi thleidan na hman ko lai. Na vote pek tik hmanh ah, Pathian nih ahodah thimter a ka duh ti nakin ka cingla rualchan asi maw?, ka phunkhat asi maw? ti nih na thinlung biachahnak a uk deuh ko lai. Bible Pathian zumh ahcun, Bible Pathian i characteristics zia le zaa ka zumh a hau. Kan nunpi taktak a hau. Bible Pathian i zia le zaa kan zumh ahcun, hngalh buin mi huat, mi thleidan ti te hna, unau dang pom khoh lo ti tehna hi, a nun peng ding a si lo.

Angaite mipfun le ram dawtnak dik taktak cu, Pathian zia le zaa, Pathian thinlung put theihnak nih a chuahtermi asi. Krifa cu, phun dawtu (good citizenship) a si a hau. Krifa politician zong nih mi phung dang he kan i dannak unique culture kan ngeihmi hi an dawt lo le an zuat duh lo ahcun, zeiruangah dah, mipfun ca-ah politician si an hei duh hnga ka thei lo.

Ka bia fun ka duhmi cu, kan pupa hna nih phung tha (unique culture) ro an kan vuitak ve mi in Jehovah kan Pathian hi thangthat in hlwrh ve cang uh sih. Kan pupa rotak mi phung le lam tha hna hi, kan Pathian sunparnak caah kan hman khoh tikah kan mipfun pi in, "Vawlei ceunak nan si" ti kha kan si lai. Kan zumhna cu, kan mipfun nun dan culture ah langhter ding rian kan ngei.

Cheukhat nih thlaicii a rak vorhtu missionary pawl dawtnak lei kan bat hna hi hmu thiam loin, sual kan phot hna. An nih cu mawhchiat ding an si lo. Technical term in &soup evangelism& an rak kan pek i, krih kan cohlan hnu cun &contextualization rian& cu kanmah rian a si. Missionary pawl rian a si lo. Zeidang cu chimlo, kan khua kan ram i, a ummi Biakinn le nan dum i, a ummi pangpar hna le thlaicii tha kan ngeihmi tiang khan missionary pawl

thahnemnak kan co mi a si ti philh hlah uh sih. Bible nih a chim mi krih thongtha cu kan phung le lam (culture)hrawktu asi lo. A sersiamtu le a dawhter deuh chin tu a si.

Chin miphun kan si lio ah krih nih a rak kan khamh ahcun, CHIN KHAMH MI KRIFA in vawlei ah ceu ve ko uh sih. "Ceu nak cu sei ankhuh kel lo"…a ti. Kan CHIN miphun pi in vawlei ceunak si ve ding ah Pathian nih thluachuah kan pe ko seh.

Amen.

Kri ah nan unau,

Rev. Ab.Thawng Kung(Surkhua)